

การศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์
ความต้องการจำเป็นของการพัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างชุมชน
แห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู โรงเรียนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ^{*}
THE STUDY OF COMPOSITION AND INDICATORS CURRENT AND
DESIRABLE PRIORITY NEEDS INDEX PATTERN DEVELOPMENT OF
SUPERVISION TO CREATE TEACHER PROFESSIONAL LEARNING
COMMUNITY IN THE NORTH EASTERN AREA

วันทนา สมภักดี

Wanthana Somphakdee

บุญชม ศรีสะอาด

Boonchom Srisa-ard

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Maharakham University, Thailand

E-mail: koraenterpriseld@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดการนิเทศเพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู โรงเรียนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศเพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู และ 3) ศึกษาความต้องการจำเป็นการนิเทศเพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบการวิจัยและพัฒนา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู จำนวน 760 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยตาราง Krejcie & Morgan และทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัด (IOC = 0.80 - 1.00) แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การนิเทศเพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าความต้องการจำเป็น ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์ประกอบและตัวชี้วัดการนิเทศเพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู โรงเรียนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ การสร้างความสัมพันธ์ การวางแผน การปฏิบัติ และการประเมินสู่การพัฒนา มี 24 ตัวชี้วัด

^{*} Received 16 September 2021; Revised 17 October 2021; Accepted 21 October 2021

2) สภาพปัจจุบันการนิเทศเพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู โรงเรียนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศเพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครูโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 3) ความต้องการจำเป็น พบว่าองค์ประกอบการนิเทศเพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครูที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุดลำดับที่ 1 ได้แก่ การสร้างความสัมพันธ์ ลำดับที่ 2 ได้แก่ การประเมินสู่การพัฒนา ลำดับที่ 3 ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบ ได้แก่ การวางแผน และการปฏิบัติ

คำสำคัญ: สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์, การนิเทศ, ชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู, โรงเรียน

Abstract

This research article aimed 1) to investigate the elements and indicators of supervision to create teacher professional learning community in the north eastern area, 2) to study current and desirable situations of supervision to create teacher professional learning community in the north eastern area and 3) to study needs of supervision to create teacher professional learning community in the north eastern area. This research study uses research method research and development. The participants were 760 comprised of school administrators and teachers in schools determined sample size by using Krejcie & Morgan table and using multi-stage sampling to random the sample. The instruments used were the evaluation form of the elements and indicators (IOC = 0.80 - 1.00), questionnaire of the current and desirable situations of supervision to create teacher professional learning community. The data were analyzed using content analysis, mean, standard deviation and PNI modified The results of 1) the study revealed that there were 4 elements Including relationship planning action and development from assessment and 24 indicators. 2) the supervision to create teacher professional learning community in the north eastern area. The result of the current situations for supervision to create teacher professional learning community in the north eastern area showed that overall rated in more level. The result of desirable situations for supervision to create teacher professional learning community in the north eastern area yielded that overall rated in the most level. 3) The priority needs index result of the mean between the elements and indicators of supervision to create teacher professional learning community indicated that the element of supervision to create teacher professional learning

community which the highest needed was no.1 including making relationship no. 2 including development from assessment and no. 3 include 2 elements including planning and action.

Keywords: Current and Desirable, Supervision, Teacher Professional Learning Community, School

บทนำ

ประเทศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาดีจากผลการประเมินระดับนานาชาติต่างให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ของครู (Teacher Learning) และการร่วมมือร่วมพลังพัฒนาการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ อย่างแท้จริงของคณะครู ในลักษณะของชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู (Professional Learning Community) อันเป็นการร่วมคิดร่วมทำงานกันแบบมีอาชีพโดยใช้ศาสตร์วิชาครูสนับสนุนทำให้เกิด กระบวนการคิด การปฏิบัติงาน และนวัตกรรมการเรียนการสอนใหม่ ๆ ที่มีความแม่นยำ น่าเชื่อถือ และ รับประทานผลได้ โดยมีความเชื่อว่าพลังการพัฒนาผู้เรียนของครูเพียงคนเดียวนั้นไม่เพียงพอ นอกจากนี้ความเปลี่ยนแปลงการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วทำให้วิธีการพัฒนาคุณภาพของครูด้วยวิธีการเดิมที่ผ่านมาในอดีต เช่น การอบรม การศึกษาดูงาน การฝึกปฏิบัติการนิเทศ การประชุม และสัมมนา เป็นต้น ซึ่งส่วนใหญ่เป็นไปในลักษณะจากบนลงล่าง (Top down) ตามที่หน่วยงานของผู้ใช้ครูได้วางนโยบายซึ่งมุ่งเน้นที่การฝึกอบรมด้านเทคนิคให้ครูมีเทคนิควิทยาการจัดการเรียนรู้ได้ดีขึ้นซึ่งเป็นการปรับวิธีการทำงานมากกว่าการเรียนรู้ในฐานการปฏิบัติงานจริง ทำให้เกิดการเรียนรู้และความร่วมมือกันน้อย แยกส่วนกันทำงานลักษณะดังกล่าวจึงยังไม่ตอบโจทย์การพัฒนาการเรียนรู้ทั้งของครูและผู้เรียน ซึ่งสังเกตได้จากกระแสของการเรียกร้องจากประชาสังคมด้านคุณภาพของครูที่เกิดขึ้นเรื่อยมา รวมทั้งผลเชิงประจักษ์ในแง่ของคุณภาพของผู้เรียนที่กลับลดลงเรื่อย ๆ หากพิจารณาจากคะแนนสอบวัดประเมินผลที่เกิดจากการศึกษาในระดับนานาชาติ อาทิ ผลการสอบ PISA ตลอดจนผลการทดสอบระดับชาติ อาทิ O - NET และ NT เป็นต้น (Office of the Education Council, 2017) ทั้งนี้จึงมีการนำแนวคิดการพัฒนาครูที่เกิดจากความต้องการจำเป็นของครูและบุคลากรในสถานศึกษาที่จะร่วมมือร่วมพลังกันพัฒนาและยกระดับคุณภาพการศึกษาดำเนินการโดยโรงเรียนและบุคลากรในโรงเรียนเป็นหลัก ในลักษณะของชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู ครูได้เรียนรู้ และเผชิญสถานการณ์ในชั้นเรียนแล้วสามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้ และเมื่อได้สร้างความรู้แล้วครูจะไม่เก็บความรู้ไว้กับตัว แต่จะนำความรู้ที่นั้น ๆ ไปทดลองปฏิบัติจริงบนฐานความรู้ที่ได้จากกลายณมิตร ซึ่งจะทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองของครู (ปรณัฐ กิจรุ่งเรือง, 2561)

ชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู กลายเป็นเรื่องสำคัญอีกเรื่องหนึ่งของการจัดการศึกษาในยุคปัจจุบันที่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาทุกระดับต้องหันมาเอาใจใส่อย่าง

จริงจัง ในระยะเริ่มแรกคงต้องมีการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบหรือกระบวนการที่สามารถใช้เป็นแนวทางในการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพได้อย่างจริงจังซึ่งกระบวนการ ที่ใช้ในการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพนั้นมีหลายกระบวนการด้วยกัน เป็นต้นว่า การจัดการความรู้ (Knowledge Management : KM) การพัฒนาบทเรียนร่วมกัน (Lesson Study: LS) การชี้แนะ (Coaching) ระบบพี่เลี้ยง (Mentoring) ชุมชนแห่งการปฏิบัติ (Communities of Practice: CoP) เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาทุกระดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูผู้สอน และผู้บริหารสถานศึกษาสามารถสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพได้อย่างมีความสุข อันจะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนได้อย่างแท้จริง ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เป็นนวัตกรรมการพัฒนาคุณภาพการศึกษาผ่านการพัฒนาศักยภาพผู้สอนและนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียน เป็นความร่วมมือร่วมใจกันทางวิชาการของผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษา ที่มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ร่วมมือกันช่วยเหลือ สนับสนุน และส่งเสริมซึ่งกันและกัน ทำให้เกิดการพัฒนารูปแบบอย่างต่อเนื่อง ทำให้ผู้สอนมีความรู้ในสิ่งที่สอน ได้รับการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ตลอดจนสมรรถนะอื่นๆ และจากการที่ผู้สอนได้รับการพัฒนาดังกล่าว จะส่งผลไปยังคุณภาพของผู้เรียน คือ ความรู้ ความคิด ความประพฤติ ทักษะและสมรรถนะด้านต่าง ๆ (วิภาพรรณ พินลา และวิภาดา พินลา, 2561)

อย่างไรก็ตามเมื่อกล่าวถึงชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครูในปัจจุบันความก้าวหน้าทางวิชาการและวิชาชีพมีพัฒนาการที่รวดเร็วหากผู้สอนไม่ได้รับการพัฒนาย่อมจะไม่ทันกับความก้าวหน้าต่าง ๆ ทำหน้าที่สุดจะขาดสมรรถนะในการประกอบวิชาชีพ ดังนั้นชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครูจึงเป็นหนทางการพัฒนาบุคลากรให้เกิดการเรียนรู้พัฒนาทักษะ และเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพนำไปปฏิบัติในวิชาชีพอย่างกว้างขวางในลักษณะบูรณาการเป็นองค์รวมบนรากฐานขององค์ความรู้ที่มาจากการปฏิบัติ การพัฒนาครูให้บรรลุเป้าหมายในการจัดการเรียนรู้ คือ ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครู (Professional Learning Community: PLC) ซึ่งเป็นการรวมตัวของครูผู้มีความหมายเดียวกันในการพัฒนาการเรียนรู้ต่อผู้เรียน อันจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนรู้ของตนเอง โดยอาศัยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ร่วมกันทบทวนผลการปฏิบัติงาน (After Action Review: AAR) ซึ่งครูต้องมีทักษะการฟังและการสื่อสารที่ดีและรักษาสัมพันธภาพที่ดีต่อชุมชนครูจะช่วยให้การเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ลดความโดดเดี่ยวในการทำงาน เป็นพลังขับเคลื่อนในการพัฒนาผู้เรียนได้อย่างยั่งยืน (ขวลิต ชูกำแหง, 2560)

สำหรับในปัจจุบันในยุคสังคมความรู้ (Knowledge - Based Society) การเรียนรู้ร่วมกันของครูมีความจำเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะการเรียนรู้ร่วมกันในวิชาชีพครู เมื่อครูเป็นนักเรียน (Teacher as Learner) การพัฒนาทั้งครูและผู้เรียนจะเกิดขึ้นได้อย่างต่อเนื่องและเกิดสังคมความรู้ในโรงเรียน ทั้งนี้ การเปลี่ยนผ่านโรงเรียนสู่การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู ที่เอื้ออำนวยต่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา

และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดการร่วมมือร่วมพลังในการพัฒนาการปฏิบัติงานของตนเองเพื่อสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการและวิชาชีพนั้นจะต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการทัศน์ของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพทั้งในมิติการศึกษาไทยและต่างประเทศเพื่อนำองค์ความรู้ที่ได้ประยุกต์ใช้ในการจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

สภาพการนิเทศปัจจุบันจะพบปัญหาว่ากระบวนการนิเทศจะเป็นการนิเทศแบบตรวจตรา กำกับ ติดตามงาน ไม่ได้เจาะลึกในกลุ่มสาระการเรียนรู้ และนอกจากนี้เมื่อพิจารณาการนิเทศภายในโรงเรียนก็พบว่า การนิเทศภายในโรงเรียนยังไม่เข้มแข็ง จากรายงานข้อมูลของการประเมินคุณภาพภายนอกพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาหลายแห่งละเลยการนิเทศภายใน ขาดการแนะนำช่วยเหลือให้การจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการนิเทศในชั้นเรียนที่เป็นหัวใจในการปฏิรูปการศึกษา จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้อำนวยการโรงเรียนเป็นผู้นิเทศครูหรือครูและครูเป็นผู้นิเทศกันเอง ภายใต้การปฏิบัติงานร่วมกันจนเกิดการนิเทศภายในบริบทการทำงานจริงที่มีประสิทธิภาพ ก่อให้เกิดการรวมตัวกันของสมาชิกเพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครูที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น (เรวณี ชัยเชาวรัตน์, 2559)

จากความสำคัญของปัญหาที่ได้กล่าวมาข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยเล็งเห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นการนิเทศเพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู ผู้วิจัยจึงทำการศึกษารายงานประกอบและตัวชี้วัดสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็นของการพัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู โรงเรียนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดของการพัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู โรงเรียนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู โรงเรียนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
3. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของการพัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู โรงเรียนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การนิเทศเพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู โรงเรียนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัยได้แบ่งการดำเนินการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดการนิเทศเพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู โรงเรียนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

1.1 การดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยทำการศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศเพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู และทำการวิเคราะห์ สังเคราะห์ องค์ประกอบและตัวชี้วัดการนิเทศเพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) จากนั้นทำการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดการนิเทศเพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู

1.2 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน เพื่อตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และผู้ทรงคุณวุฒิ 7 คน เพื่อประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดการนิเทศเพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู โดยคัดเลือกตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยได้กำหนดขึ้น ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารการศึกษา มีคุณสมบัติเคยเป็นผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการนิเทศการศึกษา มีคุณสมบัติเคยเป็นศึกษานิเทศก์ เป็นวิทยากรให้กับหน่วยงานของรัฐในด้านการนิเทศการศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิด้านชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ หรือการจัดการความรู้ (KM) ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวิจัยทางการศึกษา ที่มีการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาเอก และมีประสบการณ์มาไม่น้อยกว่า 5 ปี

1.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดการนิเทศเพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู โรงเรียนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 20 โรงเรียน ตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ 5 คน โดยการประเมินความสอดคล้อง (IOC) ผลการประเมินความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.80 - 1.00

1.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ติดต่อประสานงานกับผู้ทรงคุณวุฒิ 7 คน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดการนิเทศเพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู โรงเรียนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

1.5 การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ระยะที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การนิเทศเพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู โรงเรียนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2.1 การดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยนำองค์ประกอบและตัวชี้วัดการนิเทศเพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู โรงเรียนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่ได้ในระยะที่ 1 เป็นกรอบเนื้อหาในการสร้างแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การนิเทศเพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู โรงเรียนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูล

2.2 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู โรงเรียนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 30,717 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้มาโดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยการเทียบจำนวนประชากรกับตารางสำเร็จรูปของ เครจซีและมอร์แกน (Krejcie,

R. V. & Morgan, D. W., 1970) ได้กลุ่มตัวอย่างผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 380 คน ครู จำนวน 380 คน รวมทั้งสิ้น 760 คน สุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi - stage Sampling) ดำเนินการสุ่มได้มา 12 จังหวัด ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือด้วยวิธีการจับฉลากจากกลุ่มตัวอย่าง 12 จังหวัด เพื่อใช้เป็นบัญชีในการสุ่มตัวอย่าง ได้จำนวนสถานศึกษา 1,570 โรงเรียน ได้แก่ 1) โรงเรียนขนาดใหญ่ 1,050 โรงเรียน 2) โรงเรียนขนาดกลาง 314 โรงเรียน และ 3) โรงเรียนขนาดเล็ก 206 โรงเรียน สุ่มสถานศึกษาในแต่ละขนาดของแต่ละจังหวัดที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 1,570 โรงเรียน ได้จำนวนสถานศึกษา 380 โรงเรียน รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ตารางสุ่มกลุ่มตัวอย่างระดับเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

จังหวัด	จำนวน โรงเรียน (โรง)	โรงเรียน กลุ่มตัวอย่าง (โรง)	ผู้บริหาร สถานศึกษา (คน)	ครู (คน)	รวม (คน)
1. กาฬสินธุ์	94	23	23	23	46
2. ขอนแก่น	139	35	35	35	70
3. อุดรธานี	207	49	49	49	98
4. อำนาจเจริญ	29	7	7	7	14
5. สกลนคร	82	20	20	20	40
6. มุกดาหาร	29	7	7	7	14
7. อุบลราชธานี	216	53	53	53	106
8. บุรีรัมย์	194	48	48	48	96
9. นครราชสีมา	294	68	68	68	136
10. มหาสารคาม	49	12	12	12	24
11. สุรินทร์	126	31	31	31	62
12. ร้อยเอ็ด	111	27	27	27	54
โดยรวม	1,570	380	380	380	760

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู รวมทั้งสิ้น 760 คน

2.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การนิเทศเพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู โรงเรียนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 40 ข้อ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 5 ข้อ เป็นแบบสอบถามลักษณะตรวจสอบรายการ (Checklist) และตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การนิเทศเพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู โรงเรียนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 35 ข้อ เป็นแบบสอบถามลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตั้งแต่ระดับมากที่สุดจนถึงน้อยที่สุด และตอนที่ 3

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ 5 คน โดยการประเมินความสอดคล้อง (IOC) ผลการประเมินความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.60 - 1.00 จากนั้นนำไปทดลองเก็บข้อมูลกับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง 30 คน และตรวจสอบคุณภาพโดยการหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยแบบสอบถามสภาพปัจจุบันการนิเทศเพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.83 และแบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์การนิเทศเพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.87

2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ติดต่อประสานกับทางโรงเรียนเพื่อขอความอนุเคราะห์ในเก็บข้อมูล จากนั้นผู้วิจัยจัดส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลและแบบสอบถามทางไปรษณีย์และแนบซองส่งแบบสอบถามกลับถึงผู้วิจัยไปพร้อมด้วย

2.5 การวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยการหาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ระยะที่ 3 การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (PNI) การนิเทศเพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู โรงเรียนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

3.1 การดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยนำผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การนิเทศเพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู โรงเรียนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่ได้ในระยะที่ 2 มาวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นเพื่อจัดลำดับความต้องการจำเป็นการนิเทศเพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู

3.2 การวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยการหาค่าความต้องการจำเป็น (PNI)

ผลการวิจัย

การศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ความต้องการจำเป็นของการพัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู โรงเรียนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัย พบว่า

1. ผลการศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัด การนิเทศเพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครูโรงเรียนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า มี 4 องค์ประกอบ 24 ตัวชี้วัด ได้แก่

องค์ประกอบที่ 1 การสร้างความสัมพันธ์ ประกอบด้วย 6 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) ความไว้วางใจ 2) การให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน 3) การติดต่อสื่อสารแบบเปิดมีประสิทธิภาพ 4) การเข้าใจตนเองเพื่อปรับปรุงพัฒนา 5) การเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล และ 6) การยอมรับนับถือความคิดเห็นของบุคคลอื่น

องค์ประกอบที่ 2 การวางแผน ประกอบด้วย 5 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) การวางแผนดำเนินการ 2) การทำงานเป็นทีม ปฏิสัมพันธ์ การเรียนรู้ร่วมกัน 3) การส่งเสริม

สนับสนุน และให้มีการแสดงออก 4) การจัดบรรยากาศสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการสนับสนุน และ 5) มินิวัตกรรม เทคโนโลยี ทรัพยากรที่เหมาะสม

องค์ประกอบที่ 3 การปฏิบัติ ประกอบด้วย 8 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) การทำงานเป็นทีม 2) มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีในการทำงาน 3) การศึกษาข้อมูล ขั้นตอนให้ชัดเจน ปฏิบัติงาน 4) การสร้างแรงจูงใจให้เกิดขึ้นในการทำงาน 5) การปฏิบัติตามขั้นตอนตามมาตรฐาน กำหนด 6) การรวบรวมข้อมูลและปรับปรุงแก้ไข 7) มีวินัยในการทำงาน และ 8) การจัดสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการปฏิบัติงาน

องค์ประกอบที่ 4 การประเมินสู่การพัฒนา ประกอบด้วย 5 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) กำหนดจุดมุ่งหมายในการวัดและประเมินผลให้ชัดเจน 2) การวัดให้ครอบคลุมด้าน พฤติกรรม ความสามารถและคุณลักษณะ ตามสภาพจริงอย่างต่อเนื่อง 3) การใช้วิธีการและ เครื่องมือที่หลากหลายในการวัดและประเมินผล 4) เครื่องมือประเมินมีคุณภาพ ทั้งด้านความ เชื่อมั่นและอำนาจจำแนก และ 5) ดำเนินการประเมิน แผลผล สรุปผล นำผลการประเมินไปใช้ในการ พัฒนา

2. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ในการนิเทศเพื่อสร้างชุมชนแห่ง การเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู โรงเรียนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ตารางที่ 2 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การนิเทศเพื่อสร้างชุมชน แห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ ครู โรงเรียนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

องค์ประกอบ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. การสร้างความสัมพันธ์	3.58	0.47	มาก	4.78	0.21	มากที่สุด
2. การวางแผน	3.63	0.50	มาก	4.68	0.23	มากที่สุด
3. การปฏิบัติ	3.63	0.69	มาก	4.69	0.24	มากที่สุด
4. ประเมินสู่การพัฒนา	3.57	0.44	มาก	4.68	0.25	มากที่สุด
โดยรวม	3.60	0.45	มาก	4.70	0.18	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า สภาพปัจจุบันขององค์ประกอบการนิเทศเพื่อสร้างชุมชนแห่ง การเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู โรงเรียนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.60$) เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การวางแผน และการปฏิบัติ ($\bar{X} = 3.63$) รองลงมาได้แก่ การสร้างความสัมพันธ์ ($\bar{X} = 3.58$) และประเมินสู่การพัฒนา ($\bar{X} = 3.57$) สภาพที่พึงประสงค์ขององค์ประกอบการนิเทศเพื่อสร้าง ชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู โรงเรียนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยรวมอยู่ใน ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.70$) เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุก องค์ประกอบ เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ องค์ประกอบการสร้างความสัมพันธ์

($\bar{X}$ = 4.78) รองลงมาได้แก่ องค์ประกอบการปฏิบัติ ($\bar{X}$ = 4.69) องค์ประกอบการวางแผน และองค์ประกอบการประเมินสู่การพัฒนา ($\bar{X}$ = 4.68) (ค่าเฉลี่ยเท่ากัน)

3. ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (PNI) การนิเทศเพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู โรงเรียนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (Priority needs index) การนิเทศเพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู โรงเรียนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

องค์ประกอบ	ค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน (D)	ค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์ (I)	PNI _{modified} (I-D)/D	ลำดับความต้องการจำเป็น
1. การสร้างความสัมพันธ์	3.58	4.78	0.34	1
2. การวางแผน	3.63	4.68	0.29	3
3. การปฏิบัติ	3.63	4.69	0.29	3
4. การประเมินสู่การพัฒนา	3.57	4.68	0.31	2

จากตารางที่ 3 พบว่า ลำดับความต้องการจำเป็นของการนิเทศเพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู โรงเรียนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ องค์ประกอบการนิเทศเพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครูที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุดลำดับที่ 1 ได้แก่ การสร้างความสัมพันธ์ (PNI 0.34) ลำดับที่ 2 ได้แก่ การประเมินสู่การพัฒนา (PNI 0.31) และลำดับที่ 3 ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบ ได้แก่ การวางแผน (PNI 0.29) และการปฏิบัติ (PNI 0.29)

อภิปรายผล

การศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดการนิเทศเพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู โรงเรียนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ 24 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) การสร้างความสัมพันธ์ประกอบด้วย 6 ตัวชี้วัด ได้แก่ ความไว้วางใจ การให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน การติดต่อสื่อสารแบบเปิด มีประสิทธิภาพ การเข้าใจตนเองเพื่อปรับปรุงพัฒนา การเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล และการยอมรับนับถือความคิดเห็นของบุคคลอื่น 2) การวางแผนประกอบด้วย 5 ตัวชี้วัด ได้แก่ การวางแผนดำเนินการ การทำงานเป็นทีม ปฏิสัมพันธ์ การเรียนรู้ร่วมกัน การส่งเสริม สนับสนุน และให้มีการแสดงออก การจัดบรรยากาศสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการสนับสนุน และ มีนวัตกรรม เทคโนโลยี ทรัพยากรที่เหมาะสม 3) การปฏิบัติ ประกอบด้วย 8 ตัวชี้วัด ได้แก่ การทำงานเป็นทีม มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีในการทำงาน การศึกษาข้อมูล ขั้นตอนให้ชัดเจนปฏิบัติงาน การสร้างแรงจูงใจให้เกิดขึ้นในการทำงาน การปฏิบัติตามขั้นตอนตามมาตรฐานกำหนด การรวบรวมข้อมูลและปรับปรุงแก้ไข มีวินัยในการทำงาน และการจัดสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการปฏิบัติงาน 4) การประเมินสู่การพัฒนา ประกอบด้วย 5 ตัวชี้วัด ได้แก่ กำหนดจุดมุ่งหมายในการวัดและประเมินผลให้ชัดเจน การวัดให้ครอบคลุมด้านพฤติกรรม

ความสามารถและคุณลักษณะ ตามสภาพจริงอย่างต่อเนื่อง การใช้วิธีการและเครื่องมือที่หลากหลายในการวัดและประเมินผล เครื่องมือประเมินมีคุณภาพทั้งด้านความเชื่อมั่นและอำนาจจำแนก และดำเนินการประเมิน แผลผล สรุปผล นำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนา ซึ่งการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครูให้เกิดขึ้นนั้น บุคลากรทุกคน จึงเป็นกำลังสำคัญ และเมื่อสร้างขึ้นแล้วต้องมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องจนเกิดความเปลี่ยนแปลงเป็นวัฒนธรรมใหม่ของโรงเรียน ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาปรับปรุงอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับ บุญสุ่ม อินกองงาม ที่ได้ทำการศึกษาการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในด้านการวิจัยการเรียนการสอนของครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในเครือข่ายการนิเทศกลุ่มจังหวัดเครือข่าย 15 (บุญสุ่ม อินกองงาม, 2561) ทั้งยังสอดคล้องกับ วิสากุล กองทองนอก และ พิสมัย รบชนะชัย พูลสุข ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตจังหวัดกำแพงเพชร พบว่า การสร้างรูปแบบการพัฒนาชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตจังหวัดกำแพงเพชร ได้รูปแบบ 7 องค์ประกอบ มีความเหมาะสมมากที่สุด (วิสากุล กองทองนอก และ พิสมัย รบชนะชัย พูลสุข, 2563) และ ยังสอดคล้องกับ วราพร เอรารวรรณ์ ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเข้าร่วมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพกับการรับรู้ความสามารถด้านการสอน และจรรยาบรรณความเป็นครูของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ผลการวิจัยพบว่า การเข้าร่วมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ การรับรู้ ความสามารถด้านการสอน และจรรยาบรรณความเป็นครูมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง (วราพร เอรารวรรณ์, 2563)

การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การนิเทศเพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู โรงเรียนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า สภาพปัจจุบันของการนิเทศเพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การวางแผน การปฏิบัติ การสร้างความสัมพันธ์ และประเมินสู่การพัฒนา ตามลำดับ และสภาพที่พึงประสงค์การนิเทศเพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบ เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การสร้างความสัมพันธ์ การปฏิบัติ การวางแผน และประเมินสู่การพัฒนา ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าในปัจจุบันการนิเทศเพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครูอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาสภาพที่พึงประสงค์ที่แสดงให้เห็นถึงความคาดหวังการนิเทศเพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครูพบว่า การนิเทศเพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครูอยู่ในระดับมากที่สุดทุกองค์ประกอบ โดยมีการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศเพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครูแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการนิเทศเพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู สอดคล้องกับบทความของ ปรมัตถ์ กิจรุ่งเรือง ได้สรุปว่า การร่วมมือร่วมพลังของครูผู้บริหารในฐานะนักการศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้อง ในการพัฒนาการเรียนการสอนที่จะแลกเปลี่ยน

เรียนรู้ แบ่งเป็น ความรู้ความสามารถ และแนวทางการปฏิบัติ ที่เกิดจากการนำทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติจริงในชั้นเรียน โดยสะท้อนคิดร่วมกัน โดยมุ่งเน้นการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน (Student Learning) และการเรียนรู้ของครู (Teacher Learning) เป็นสำคัญ ส่งผลให้โรงเรียนเป็นโรงเรียนแห่งการเรียนรู้ และพัฒนาวิชาชีพครูอย่างยั่งยืน (ปริญญ์ กิจรุ่งเรือง, 2561) และสอดคล้องกับ นิพิพิณ เสนารณ ได้ศึกษาการพัฒนาารูปแบบการนิเทศแบบมีส่วนร่วมเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็กในเขตพัฒนาพิเศษชายแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันและความต้องการรูปแบบการนิเทศแบบมีส่วนร่วม เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็กในเขตพัฒนาพิเศษชายแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยรวมอยู่ในระดับมาก (นิพิพิณ เสนารณ, 2563)

การศึกษาความต้องการจำเป็นการนิเทศเพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู โรงเรียนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า องค์ประกอบที่มีค่าความต้องการจำเป็นมากที่สุด คือ การสร้างความสัมพันธ์ แสดงให้เห็นว่าองค์ประกอบด้านการสร้างความสัมพันธ์ เป็นองค์ประกอบที่ควรเร่งส่งเสริมให้ครูเกิดการพัฒนามากที่สุด เพื่อให้สามารถมีความเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล การยอมรับนับถือความคิดเห็นของบุคคลอื่น และการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เพื่อร่วมกันพัฒนาทักษะวิชาชีพ อันจะส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา สอดคล้องกับ Clark ได้ศึกษาเกี่ยวกับการสำรวจระยะเวลาการทำงานร่วมกันและประสบการณ์นิเทศโดยตรง พบว่า การนิเทศทำให้เกิดการไว้วางใจทั้งคู่ต้องเปิดเผย จริงใจ จึงจะเห็นถึงความมีมนุษยสัมพันธ์ เพื่อนร่วมงานที่ดีมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการนิเทศ ก่อให้เกิดระยะเวลาการทำงานร่วมกัน (Clark, R. E., 2013) และสอดคล้องกับ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้กล่าวถึง การสร้างความสัมพันธ์ให้เกิดขึ้นกับองค์กรต่าง ๆ ได้แก่ กำหนดแนวทางในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี และความร่วมมือกับชุมชน ประสานให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของสถานศึกษาให้ความร่วมมือในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน จัดกิจกรรมที่เสริมสร้าง ความสัมพันธ์และความร่วมมือกับผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรอื่น ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนเพื่อการจัดการเรียนรู้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2554)

องค์ความรู้ใหม่

การวิจัยครั้งนี้ทำให้ทราบถึงองค์ประกอบและตัวชี้วัดสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็นของการพัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู โรงเรียนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลที่สำคัญมากในการสร้างหรือพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครูให้เกิดขึ้นเนื่องจากเป็นผู้สร้างสรรค์วิสัยทัศน์ (Visionary) เป็นผู้นำการเรียนการสอน (Instructional Leadership) เป็นผู้สร้างความผูกพัน เป็นผู้เรียนรู้ และผู้ร่วมมือรวมพลัง (Collaboration) กับครูทุกคน มีกระบวนการนิเทศอย่างเป็นระบบ มีลำดับขั้นตอนการดำเนินงานภายในสถานศึกษา ผู้นำนิเทศและผู้รับการ

นิเทศมีการสนับสนุน ชี้แนะสอนงาน การเป็นพี่เลี้ยง ภายใต้วัฒนธรรมองค์กรแห่งความช่วยเหลือเกื้อกูลและศรัทธาซึ่งกันและกัน และการได้รับความร่วมมือจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องภายนอกที่เข้ามาส่งเสริมสนับสนุนทางการศึกษา ส่งผลให้ครูผู้รับการนิเทศมีการพัฒนาศักยภาพด้านการจัดการเรียนรู้ พัฒนาวิชาชีพ และพฤติกรรมจัดการเรียนรู้ดีขึ้น เพื่อจะได้เกิดผลตามเป้าหมายของบุคลากรทุกคนในโรงเรียนเพื่อผู้เรียน และส่งผลถึงการยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืน ซึ่งในการพัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู มีกระบวนการดังนี้

สรุปได้ว่า เมื่อเกิดกระบวนการนิเทศเพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครูเป็นฐานขับเคลื่อนเพื่อเชื่อมประสานแล้ว จะยังผลมาสู่การนิเทศที่มีคุณภาพ ทำให้ครูมีการจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ ส่งผลให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่ดีของผู้เรียน ที่ได้รับการเรียนรู้และพัฒนาเต็มตามศักยภาพของแต่ละคน อันเป็นปลายทางสูงสุดของการจัดการศึกษา

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็นของการพัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู โรงเรียนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สรุปได้ดังนี้ องค์ประกอบและตัวชี้วัด การนิเทศเพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครูโรงเรียนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ 24 ตัวชี้วัด ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 การสร้างความสัมพันธ์ มี 6 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) ความไว้วางใจ 2) การให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน 3) การติดต่อสื่อสารแบบเปิดมีประสิทธิภาพ 4) การเข้าใจตนเองเพื่อปรับปรุงพัฒนา 5) การเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล และ 6) การยอมรับนับถือความคิดเห็นของบุคคลอื่น องค์ประกอบที่ 2 การวางแผน มี 5 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) การวางแผน

ดำเนินการ 2) การทำงานเป็นทีม ปฏิสัมพันธ์ การเรียนรู้ร่วมกัน 3) การส่งเสริม สนับสนุน และให้มีการแสดงออก 4) การจัดบรรยากาศสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการสนับสนุน และ 5) มีนวัตกรรมเทคโนโลยี ทรัพยากรที่เหมาะสม องค์ประกอบที่ 3 การปฏิบัติ มี 8 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) การทำงานเป็นทีม 2) มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีในการทำงาน 3) การศึกษาข้อมูล ขั้นตอนให้ชัดเจนปฏิบัติงาน 4) การสร้างแรงจูงใจให้เกิดขึ้นในการทำงาน 5) การปฏิบัติตามขั้นตอนตามมาตรฐานกำหนด 6) การรวบรวมข้อมูลและปรับปรุงแก้ไข 7) มีวินัยในการทำงาน และ 8) การจัดสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการปฏิบัติงาน และ องค์ประกอบที่ 4 การประเมินสู่การพัฒนา มี 5 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) กำหนดจุดมุ่งหมายในการวัดและประเมินผลให้ชัดเจน 2) การวัดให้ครอบคลุมด้านพฤติกรรม ความสามารถและคุณลักษณะ ตามสภาพจริงอย่างต่อเนื่อง 3) การใช้วิธีการและเครื่องมือที่หลากหลายในการวัดและประเมินผล 4) เครื่องมือประเมินมีคุณภาพทั้งด้านความเชื่อมั่นและอำนาจจำแนก และ 5) ดำเนินการประเมิน แปลผล สรุปผล นำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนา

สภาพปัจจุบันการนิเทศเพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู โรงเรียนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยรวมอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศเพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครูโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และการศึกษาความต้องการจำเป็นการนิเทศเพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู พบว่า องค์ประกอบที่มีค่าความต้องการจำเป็นมากที่สุดคือ การสร้างความสัมพันธ์ ทั้งนี้ผู้เขียนบทความขอเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้ 1) ผู้บริหารควรเริ่มต้นด้วยการสร้างความตระหนักและเสริมพลัง (Empowerment Start) ให้ครูทุกคนในสถานศึกษาเห็นถึงความสำคัญและจำเป็นร่วมกัน โดยเน้นกิจกรรมพัฒนาที่หลากหลายและส่งเสริมให้ครูมีส่วนร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการ ร่วมประเมินผล และร่วมรับผลประโยชน์ทุกขั้นตอน 2) การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นมีข้อค้นพบสำคัญที่ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารทุกระดับต้องรับทราบและให้ความสำคัญร่วมกัน และขอเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการวิจัยเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน แนวทางการพัฒนาการนิเทศเพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู ในระดับเขตพื้นที่การศึกษาเขตอื่น ๆ ระดับภาคหรือระดับประเทศ

เอกสารอ้างอิง

- ชวลิต ชูกำพอง. (2560). ชุมชนแห่งการเรียนรู้ของครู. วารสารการวัดผลการศึกษามหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 23(2), 1-6.
- นิพนธ์ เสนารณ. (2563). การพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบมีส่วนร่วมเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็กในเขตพัฒนาพิเศษชายแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. ใน ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาการนิเทศการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- บุญสุ้ม อินกองงาม. (2561). การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในด้านการวิจัยการเรียนการสอนของครูผู้สอนสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในเครือข่ายการนิเทศกลุ่มจังหวัด เครือข่ายที่ 15. วารสารวิทยาลัยนครราชสีมา, 12(1), 12-23.
- ปริญญ์ กิจรุ่งเรือง. (2561). กลยุทธ์การยกระดับคุณภาพการศึกษาโดยการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู. วารสาร Veridian E-Journal, 11(3), 3564-3579.
- เรวณี ชัยเชาวรัตน์. (2559). ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ. อุดรธานี: คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- วรพร เอรารธรรม. (2563). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเข้าร่วมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพกับการรับรู้ความสามารถด้านการสอน และจรรยาบรรณความเป็นครูของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู. วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 26(1), 214-224.
- วิภาพรรณ พินลา และวิภาดา พินลา. (2561). การจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาในยุคศตวรรษที่ 21. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิสากุล กองทองนอก และ พิสมัย รบชนะชัย พูลสุข. (2563). รูปแบบการพัฒนาชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตจังหวัดกำแพงเพชร. วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ, 5(1), 284-298.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2554). ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง. กรุงเทพมหานคร: พรักหวานกราฟิก.
- Clark, R. E. (2013). Research-Tested Team Motivation Strategies. Performance Improvement, 44(1), 13-16.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. Educational and Psychological Measurement, 30(3), 607- 610.
- Office of the Education Council. (2017). National Education Plan 2017-2036. Bangkok: Prigwan Grafic.